

RDEČI PRAPOR

Glasiilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki terek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko krnje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K, za četrt leta 3-50 K, mesečno 1-20 K; za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K.

Posredovna številka 10 v.

Reklamacije so pošiljne prste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, imenovani. Enostopna peti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 v., večkrat po dogovoru.

35. šteV.

V Ljubljani, v četrtek, dne 22. aprila 1909.

Leto XII.

Prvi majnik je delavski praznik!

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljatev, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Dunajska cesta šteV. 20.

Prvi majnik.

Letošnja delavska manifestacija dne 1. majnika ima v Avstriji poseben pomen. Vsako leto demonstrira delavstvo, ko praznuje svoj praznik, za svetovni mir in zoper vojno. Letos je pa ta demonstracija tako aktualna, kakor še ni bila v naši državi, odkar si je socialistično delavstvo izbralo svoj dan. Zakaj letos je bil mir v nevarnosti in če zdaj na dan prvega majnika povzdignemo svoj glas proti vojni in proti vojnim namenom, hočemo s tem pokazati, da se delavstvo zaveda svoje splošno kulturne naloge in da jo hoče izvrševati.

Dobro bo, če malo premislimo, kako je bilo v Avstriji pred kratkimi tedni. V Bosni, Hercegovini in v južni Dalmaciji je bilo, kakor da je tam ogromen vojaški tabor in kakor da se je le po naključju zmotilo nekoliko civilistov vanj. Podobno je bilo še v nekaterih krajih ob meji. Vsa vojna mornarica je bila mobilizirana in pripravljena za boj: «Vojna je neizogibna» se je čitalo po vseh časopisih, slišalo po vseh ulicah, gostilnah, uradih. «Prijetelji» miru pa so se kazali v pravi luči. Edini socialni demokratje so odločno in dosledno nastopali z zahtevo, da naj se varuje mir, skoraj od vseh drugih strank pa se je slišalo: «Ohranimo mir, če je mogoče; ampak...» In «ampak» je tehtal več kakor ves prejšnji stavek.

Bila je doba, ko so oficirji in borzijanci, kristjani in židje demonstrirali «junaštvo». Kakor sirup se je v lenem curku pocedila sladkopusta hvala miru, a takoj so zazveneli vojni slavospevi in ponavljala se je vsa tisočletna zofistika z vsemi svojimi frazami, ki hočejo sugerirati človeštvu, da je vojna nekaj višjega od miru.

V takih časih je posebno važno, varovati se opojnosti, ki je prav tako nevarna kakor tista, ki puhti iz zganja. Treba je pa le trezno in stvarno misliti, pa se spozna vsa lažnjivost sabljaških in smodniških gesel. Vojna ni najvišji vrhunec človeške kreposti, ni vtešena plemenština, ni jeklena kopelj narodov, temveč je kratkomalo ostanek barbarščine, ki izpričuje, da se človek še ni rešil nizkih živalskih lastnosti in se ni povzpел na visine resničnega človeštva.

Na vojni se ubijajo ljudje. Treba je čudno perverzno matematike, če se hoče dokazati, da je posamezen umor hudodelstvo, da je pa potisočeren umor krepost. V tej smeri bi bilo zaman iskati kaj plemenitega.

Toda pravijo, da žrtvuje človek samega sebe za domovino ali bogve za kakšne ideale in to da je plemenito in vzvišeno. Pa je stvar taka, da večina ljudi, ki gre na vojno, ne ve, zakaj da maršira in zakaj bo sekala in streljala; in kar se tiče slavnega žrtvovanja samega sebe, je tudi ta reč bolj licentia poetica kakor pa resnica. Zakaj kdor gre na vojno, bodisi da ga spremlja želja, bodisi da gre samo ker mora, ve sicer, da strelja tudi sovražnik, vendar pa ima neke skrite upanje, da njega ne bo zadela kroglja. Smrti iskati gre tudi na vojno morda posamezen obupnež, ki bi se sicer zastupil ali obesil in morda drug posameznik, ki mu je čitanje vsakovrstnih kanonsko-patriotičnih spisov zmešalo um. Večinoma je pa upanje, da bo

sreča vendar mila, edini razlog, da ne dezertirajo cele trume, kadar bi bila prilika. Kje pa ostane plemenitost, če si mislim: Naj zadene druge — da le mene ne?

Priznati se ne more nič drugega, kakor da je vojna včasih neizogibno zlo. Pa tudi to priznanje se mora zelo omejiti. Razne bajke o krvoločnosti nekaterih narodov, ki komaj čakajo, da bi naskočili Evropo in uničili vso civilizacijo, so izmišljene. Niti zamorcev, niti Japoncev se nima bati Evropa. Glavni povodi moderne vojne tiče v naših družabnih uredbah, v kapitalističnem značaju naše družabne organizacije.

Vsakemu zavednemu delavcu, ki je količkaj preučeval družabne razmere, je to znano. Tudi če ne bi bilo praktičnih izkušenj s haskimi konferencami, bi vedeli, da taki diplomatični sestanki ne morejo odpraviti vojne iz sveta. Ne diplomatje, temveč edino delavci so poklicani, da demonstrirajo za svetovni mir. Kdor se hoče bojevati proti vojni, mora poiskati njene vire in te mora zamašiti; spoznati mora njene povode in te mora odpraviti.

Boj proti kapitalizmu je samosebi boj proti vojni; in samo z odstranitvijo kapitalističnega sistema se da odpraviti zistem organiziranega ubijanja.

Boj je prirodni pojav. In boj je potreben, kajti brez njega ni napredka. Nikakor pa ni resnično, da bi moral biti boj med ljudmi tako divjaško surov kakor med kačo in tičem, med lisico in kokošjo. Beseda o človečnosti bo šele tedaj opravičena, kadar bo v boju med ljudmi duševna moč popolnoma nadomestila brutalno silo.

Za tako povzdigo hočemo demonstrirati tudi letos dne prvega majnika. Krasna je ta demonstracija in ž njo dokazujejo delavci, da drže v svojih žuljavih rokah, da nosijo na svojih izmučenih plečih bodočo kulturo sveta. Slovenski delavci, skrbite, da bo ta demonstracija sijajna! Osramotite ž njo slaboumne nasprotnike, ki vam očitajo, da ne poznate družih interesov kakor želodčne. Dokazite, da se zavedate svojega velikega zgodovinskega poklica!

S Štajerskega.

Celje, sredi aprila.

Volilni boj se je razvil na celi črti. Tudi meščanske stranke so že postavile svoje kandidate. V slovenskih okrajih bodo kandidirali na svojo roko poleg socialno-demokratične, ki kandidira v 9. in 10. razredu splošne kurije, narodna, klerikalna, konservativna in stajercijanska. Volilni shodi so še precej mirni. Klerikalci operirajo z «verskimi» čutili, narodnjakarji pa z narodnostjo. Naša socialno-demokratična stranka je izdala poučen letak, v katerem jasno pove: čemu je potreba, da pridejo socialno-demokratični kandidati kot poslanci v deželni zbor. Kandidatje: Ignacij Sitter, Josip Kittek in (deloma) Albert Horvatek pa na shodih razmotrivajo pomen pričujočih volitev za «tiste, ki nič nimajo». (Splošna kurija na Štajerskem, je samo za nemaniče. Volilno reformo so gospodje pač tako skovali, kot jim je najbolj kazalo. 200 veleposestnikov voli 12 poslancev, 180.000 volilcev splošne kurije, ki so delavci, mali posestniki in kmetje, pa — deset poslancev.)

Do 7. maja nas ne loči več mnogo dnij. Kakšne upe imamo? Kakor kaže položaj in v kolikor se more presoditi velikanski teren, ki ga

obsega deveti ali deseti volilni okraj, rečemo lahko, da je upanja dovolj na dober vspeh. Seve: zanamariti se ne sme nobene prilike, in noben delavski glas se izgubiti ne sme. Sodruga Ignacija Sitterja, ki ga bodo volili od Pohorja doli do Bizeljskega, poznajo volilci kot neustrašenega zagovornika interesov delavskega stanu; sodrug Kittek, ki je železnični adjunkt na Pragerskem, je poznat še od poprej, ko je bil učitelj; glede sodruga Alberta Horvateka je sodba povsod enaka: mož je v vsakem oziru izboren kandidat in bo tudi brez dvombe izvoljen za poslanca. Proti sodrugu Ignaciju Sitterju so postavili narodnjakarji protikandidata nekega učitelja Brinarja, seve bolj za števnega kandidata. Na zboru v Celju, ko se je Narodna stranka odločila sploh kandidirati, so važni in resni glasovi predlagali: naj se v splošni kuriji sploh ne kandidira, kajti jasno je, da proti socialno-demokratičnemu kandidatu Ignaciju Sitterju, ki je rudarski tajnik in občinski odbornik v največji stajerski občini, kandidat Narodne stranke ne pride niti v poštev. Klerikalci so pa državnega poslanca Piška postavili, da preštejejo: koliko je v kuriji nemaničev, takšnih, ki jih omračuje vpliv klerikalizma. Tudi proti sodrugu Kitteku stojita dva protikandidata. Tu bo boj precej težji, ker pridejo v poštev bolj agrarni kraji. Kljub temu pa je socialno-demokratična stranka tudi v teh krajih zelo močna in pa nad vse agilna. Sodruga Albert Horvatek, učitelj v pokoju, iz Maribora, ki kandidira za Maribor, Celje, Šostanj, Brežice Sevnico, Laško, Velenje, Ljutomer, Ormož, Ljubno, Št. Jurij na juž. žel. i. t. d., skupno za 35 mest in trgov, ima tudi že dva protikandidata, in sicer: nekega brivca Kralla v Mariboru in slovenskega števnega kandidata Rebeka iz Celja. Krall je «Durchfallskandidat»; prav tako Rebek. Slovenski socialisti po teh krajih bodo seve povsod takoj glasovali za sodruga Alberta Horvateka, ker so mnenja, da bo najboljši zastopnik tudi slovenskih interesov v deželnem zboru, kar je seveda tudi res.

Radovedni pa smo na izid volitev sploh, ker bomo imeli pred seboj jasno sliko dejanskega položaja.

In sedaj pa naj bodi parola: Na delo! Izrabimo vse moči, da bo 7. maj svetla točka v zgodovini slovenskega proletariata na Štajerskem.

Ruska strahovlada.

Varšava, 13. aprila.

Poljska socialistična stranka je te dni izdala knjigo, ki opisuje delovanje ruske vlade in njenih organov na Ruskem Poljskem, odkar je potlačena revolucija. O strahotah, ki jih počenjajo ondodni veliki in mali tirani, je prihajalo marsikaj v javnost, priznati se pa mora, da je večina resnih ljudi smatrala poročila kot pretirana. To pravzaprav ni čudno. Občutek človečnosti se kaj rad upira veri, da bi mogla biti — ne v posameznih človeških dušah, marveč v celih slojih vkoreninjena taka bestialnost, kakršno slikajo vesti o ravnanju ruske policije in ruskih vojnih sodišč. In človečnost se tedaj tolazi, da vidijo direktno prizadeti ljudje vsako reč hujšo kakor je v resnici.

To milejše pojmovanje se je moralo večkrat majati, če je obstal civilizirani svet pred nenavadnimi dogodki, o katerih je bil izključen vsak dvom,

n. pr. pred Gaponovim izdajstvom ali pa pred presenetljivo afero Azova. Tudi krakovski proces proti sodruhu Hekerju zaradi imenika ruskih špirov in špirov, na katerem se absolutno verodostojne priče opisovale strahote, ki se gode na Ruskem, je moral utrditi pesimizem. In zdaj tukaj knjiga, ki govori s številkami in z imeni, ki našteva neskončno vrsto dejstev in dogodkov ter daje sliko take groze, da se strne kri v človeških žilah.

Knjiga se havi samo z razmerami na Poljskem, kjer deluje stranka, ki jo je izdala. Na temnem prostoru ne moremo podajati obširnega pregleda; omejiti se moramo torej na nekoliko primerov in na kratek resume. Zadostovalo bo pa tudi to za karakteristiko divjstva, ki gospoduje nad ubogo Rusijo.

Glavno vlogo v boju despotizma zoper ljudsko hrepenenje po svobodi igrajo vojna sodišča. Obtoženec je takemu sodišču izročan na milost in nemilost. Proces je prava karikatura vsakega pravnega naziranja. Zaslisevanje obtoženca in prič se vrši le za pretvezo. Vojno sodišče smatra za svojo glavno nalogo, obsoditi vsakega obtoženca. Ker so pa za to vendar potrebne nekakšne formalnosti, bodisi »priznanje« obtoženca ali pa »dokaz« s pomočjo prič, mora policija pomagati sodišču. Njena glavna naloga je, fabricirati »priznanje« in »dokaz«. In tu se vidi, kaj pomeni vaja v človeškem življenju. Dolgotrajna praksa je izurila policijo tako popolnoma, da najde skoraj v vsakem slučaju z absolutno gotovostjo sredstva, s katerimi doseže svoj plemeniti cilj.

Glavna policijska instrumenta za to delo sta mučenje in žganje. Na velikih policijskih postajah imajo sedaj posebne »preiskovalne sobe«, ki se v ničemer ne razlikujejo od srednjeveških mučilnic. Knjiga opisuje tako sobo, ki jo ima višji policijski načelnik v Lodzu. Tesna, temna izba služi za čakalnico preiskovancem. Na malem prostoru se tu stiskajo in drenjajo moški in ženske, zločinci in revolucionarji, lopovi in junaki in čakajo na svojo usodo. Po petkrat, šestkrat, včasih ves teden zaporedoma vsak dan pripeljejo obdolženca tja. V sosedni sobi jih pa zaslisevajo. Včasih se zaslisi od tam grozen, obupen klic, ropot, ki ga povzročujejo pomagači »preiskovalnega« uradnika in groza prešine tiste, ki imajo še priti na vrsto. Včasih se odpro vrata in iz preiskovalnice pahnejo »zasilano« žrtev, zbito, obnemoglo, nezavestno, v čakalnico, pa odvedejo drugo tja. Sredi preiskovalnice je miza, kateri se natančno pozna, da so nešteti nesrečneži ležali na njej. Po stenah vise »preiskovalni« instrumenti: Biči, nagajke, železne šibe, kayčukove cevi i. t. d. Tortura je prva metoda preiskovanja. Od obdolženca se ne zahteva le priznanje zločina, ampak tudi denunciacija »sokrivcev«. Kdor ne prizna prostovoljno, občuti lahko po vrsti vse instrumente in vse stopnje mučenja. Če ne prizna prvi dan, se ponovi procedura drugi dan, pa tretji, četrti — in če je končno tako oslabiljen in moralno uničen, da prizna vse, kar se zahteva od njega, se takoj sestavi protokol, ki ga mora podpisati preden bi se mu utegnila vrniti moč in vest.

Včasih se porabi druga metoda: Za priznanje se obljubi na grada v obliki vodke (žganja). Vodka se rabi tudi kot vaba. Prineso se velikanske steklenice in vse loče; tako so se iztlačili iz marsikaterega nad vsako mero alkoholiziranega reveža opisi nemogočih činov, priznanja dogodkov, ki jih ni bilo nikdar in imenovanja »sokrivcev«, ki so bili bolj nedolžni kakor preiskovalci in sodniki. Tudi tako priznanje se takoj protokolira in podpisuje in je potem pred vojnim sodiščem absoluten dokaz. Kaj pomaga, če obtoženec prekliče in pove, da je bilo priznanje izsiljeno? Sodišče dobi prič kolikor hoče, ki prisežejo desetkrat, da je priznal prostovoljno in da je bilo vse v redu. Načelnik »Ohrane« v Lodzu, neki Zojev, je nestetokrat prisegel v tem zmislu, čeprav je imel obtoženec na obrazu še sveže sledove živinskega mučenja.

Kogar denuncira obdolženec pod najhujšim pritiskom, v moralni nezavesti ali v neprostovoljni pijanosti kot »sokrivca«, je izgubljen. Noben protest, noben dokaz mu ne pomaga. Knjiga pripoveduje — na podlagi dokumentov — o nekem Wloscianskem, ki je bil cele tedne dannadan po sili upljanjen, da so se končno na njem pokazala vsa znamenja delirija. V tem stanju je podpisal zapisnik, v katerem se je naštevata cela vrsta političnih zločinov in vsakovrstnih hudodelstev. Vsi denuncirani so prišli pred sodišče, vsi so bili ob-

sojeni na smrt in obešeni, dasi so zatrjevali svojo nedolžnost, dasi je Wloscianski sam trdil, da so nedolžni in da jih je obdolžil vsled mučenja in trajne pijanosti. Med njimi je bil neki Gajewski, ki je prebil vse stopnje torture in ni priznal ničesar. Dokaza ni bilo proti njemu nobenega, izvzemši tisti krivi zapisnik. Nič ni pomagalo; obesili so ga.

Takih slučajev našteva knjiga toliko, da je očiten hudobni zistem tega preganjanja.

V Sosnovicah so zaprli med mnogimi drugimi delavci tudi nekega Strassaka, češ, da je pred devetimi meseci izvršil atentat na policijsko patruljo. Cela vrsta prič je izjavila, da je bil Strassak takrat na delu v tovarni; policisti so dejali, da je bila taka tema, da ni bilo mogoče nikogar spoznati. Zaman; bil je obsojen in obešen.

Lanskega leta je prišlo v prvih devetih mesecih po statistiki, ki jo daje knjiga, 236 navadnih hudodelstev, poleg njih pa 421 političnih zločinov pred sodišče! 213 jih je bilo obtoženih zaradi članstva pri revolucionarni stranki ali pa zaradi kolportaje, 208 pa zaradi oboroženih napadov. Obsodbe se izrekajo kar po stalnem pravilu; v prvem slučaju je navadna katorga (jetništvo s prisilnim delom), v drugem pa smrt. Izmed vseh obtoženecv jih je bilo obsojenih 22,5 odstotkov na katorgo, 37,5 odstotkov na smrt. Oproščenih je bilo 23,3 odstotkov. A taka oprostitev je samo maskarada. Človeka preganja potem policija tako dolgo, da ga spravi na podlagi krivih obdolžitvev vnovič pred sodišče in tedaj je obsodba gotova.

V Varšavi je bila lani meseca junija obravnavana proti članom bojne organizacije v Sedlecu. Obtožili so 32 oseb; nekatere so morale prebiti po 17 procesov zaporedoma. Na prvih obravnavah so bili nekateri oproščeni; tedaj so prišli na podlagi nove obdolžitve zopet pred sodišče in konec je bil ta, da je bilo izmed vseh 32 obsojenih 28 na smrt, 3 na katorgo, eden, ki se je izkazal za izdajalca, je dobil neznatno kazen.

Meseca decembra je bilo 14 ljudi v Lodzu pred sodiščem, uradne vesti so javljale, da je bilo mnogo oproščenih, s ponovnimi procesi se je doseglo, da jih je bilo 13 obešenih.

Med obsojenci nahajamo 14 letne dečke in deklice, ki dobe katorgo, petnajstletne, ki so obsojene na vislice; na drugi strani umirajo šestdeset- in sedemdesetletni starci kot mučeniki od rabljeve roke.

Proti smrtni obsodbi ni nobenega pravnega sredstva, odločitev je v rokah generalnega gubernatorja, ki ima pravico, potrditi vsako smrtno sodbo.

Avtorjem knjige lahko verjamemo, da vničuje ta zistem vse moralne čute; na eni strani vzgaja popolno zaničevanje življenja, na drugi izdajstvo in špionažo in nihče ne ugane, koliko časa bo treba, da izginejo iz javnega življenja zadnji sledovi tiranskega in barbarskega zistema, ki vzdržuje z najgusnejšimi hudodelstvi vlado absolutizma in do dna korumpirane militaristične birokracije.

Politični odsevi.

* Z avstrijskim državnim zborom je včasih kakor z aprilom. Po štirikrat se izpreminja termin za sklicanje. Zdaj je vendar določeno, da bo prva seja dne 27. aprila in kot prva točka pride na dnevni red zakon o delavnem času v trgovini.

* Aneksijsko vprašanje je zdaj definitivno rešeno. Vse signatarne sile so podale izjavo, da se strinjajo s črtanjem člena 25. iz berlinske pogodbe. Aehrentalova duša ima zdaj mir.

* V Srbiji je začel izhajati list »Republika«, ki agitira, da se kraljestvo izpremeni v republiko. V svojem programnem članku pravi novi list, da mora biti monarhičnega zistema v Srbiji konec. Samo republika more biti uspešna za domovino.

* Zapisnik rusko-bolgarske pogodbe o likvidaciji znane denarne zadeve med Bolgarsko in Turčijo, so v ponedeljek podpisali Izvoljski in bolgarski zastopniki. Pritrditi morate še obe vladi.

* Anglija namerava anektirati Egipt, kjer se že dlje časa opaža revolucionarno gibanje med mohamedanci. Kedive ima dobiti denarno odškodnino. Bajce sta Francija in Rusija pritrdili aneksiji, zato pa bi se Rusiji odprle Dardanele, Francija pa bi smela anektirati Tunis.

* Med Turčijo in Bolgarsko se je dosegel sporazum ter sta v torek podpisala Ljapčev za Bolgarsko, Rifaat paša pa za Turčijo zapisnik o pogodbi.

* Rasprava proti Sičinskemu zaradi umora galiskega namestnika grofa Potočkega se je končala v soboto večer. Sodišče je porotnikom predložilo glavno vprašanje zaradi umora, na predlog zagovornika pa tudi dodatna vprašanja zaradi uboja

in zaradi neodporne sile. Porotniki so z vsemi glasovi pritrdili, da je Sičinskij namestnika umoril, z vsemi glasovi pa zanikali, da bi bil to storil pod neizbežnim pritiskom. Sodišče je Sičinskega obsodilo na smrt na vislicah. Porotniki so prosili, naj sodišče priporoči obsojenega v pomiloščenje. Zagovornik je vložil ničnostno pritožbo.

* Proti bivšemu ruskomu policijskemu ravnatelju Lopuhinu je državno pravdnstvo sestavilo obtožbo, ki obsega 24 pol. Lopuhin je tožen, da je sodeloval v tajnem revolucionarnem društvu in da je podpiral njegovo delovanje z odstranjevanjem uradnih zaprek. Najvišja kazen za ta zločin je dosmrtno, najnižja pa osemletno prisilno delo. Državno pravdnstvo predlaga za priče žandarskega ritmojstra Andrejeva, ki da je »razkrinkal« Azeva in s tem tudi Lopuhina; nadalje so pozvani Gerašimov, Zubatov, Ratajev, Račkovskij, gospa Lopuhinova, knez S. D. Urusov, Anglež Wilson in gospa Russelova. Lopuhin pa predlaga za prič advokata Goldovskega in kapitalista Poljakova, ki naj bi potrdila, da se ni peljal v London na sestanek z ruskimi revolucionarji, temveč zaradi ustanovitve nove banke.

* Knez na otoku Samos, kjer je bila že lani ustaja, je umorjen. Otok Samos je pod turško suvereniteto, uživa pa obsežno avtonomijo. Zadnji knez je bil Kopasi.

* Socializem na Japonskem. Japonska vlada je zatrla edini socialistični list, ki je doslej izhajal in preganja strogo vse socialistične organizacije v deželi.

Umetnost in književnost.

* Majski list, ki ga je izdala jugoslovanska socialno-demokratska stranka, je pravkar izšel v založbi »Delavske Tiskovne Družbe« v Ljubljani. Izdaja je letos izredno lepa ter je v literarnem in v ilustrativnem delu krasno uspela. Novo je, da ima »Majski List« ovitek; tudi je znatno povečan ter ima brez ovitka 12 strani. Na prvi strani je lepa in zanimiva Vaupotičeva slika, katero tolmači kratka pesem. Potem sledi: Etbih Kristan: Zakaj tako...? (Pesem). — Lev Nikolajevič Tolstoj. — Ivan Cankar: »Lepa naša domovina«. — V. Dorošević: Cesarjevo dobro srce (Kitajska bajka). — Dr. Henrik Tuma: Darwin-Marx. — Amicus: Prijatelj, ali si socialist? — Bojan: Sveta last. — Na planini! (Pesem). Poleg prve velike slike ima majski list še sledeče ilustracije: Skupina ljudstva v Sidu, ki pozdravlja po volitvi novega poslanca sodruga Vitomira Korca; otroški zbor v Sidu, ki poje socialistične pesmi; portret Leva Nikolajeviča Tolstega; skupina hrvatskih socialistov, ki so bili pod Khuenom preganjani; planinska vinjeta. Tudi papir, na katerem je tiskan majski list, je letos finejši. Uredil ga je Etbih Kristan. Izdajateljstvo se je torej na vsak način potrudilo, da dobe sodrugi za delavski praznik tradicionalni list čim lepši in kljub raznim težavam se je to posrečilo. Kdor ga še ni naročil, naj to stori nemudoma, zakaj pričakovali je, da bodo delavci željno posegli po tej krasni izdaji in ker je natisnjena omejena naklada z ozirom na velike stroške, ga ne bi mogel dobiti, kdor bi se prepozno oglasil. Cena posameznemu listu je 40 vinarjev; organizacije, ki naroči večje število, dobe primeren rabat. Naroča se pri »Delavski Tiskovni Družbi« v Ljubljani, Dunajska cesta 20.

Domače vesti.

Nemške deske pred sodiščem.

V ponedeljek se je začela pred ljubljanskim deželnim sodiščem glavna razprava proti 22 obtožencem zaradi snemanja nemških napisnih desk v lanskim septemberskih dneh. V senatu, kateremu predseduje deželni sodni svetnik Vedrnjak, so votanti deželni sodni svetnik Einspieler, deželni sodni svetnik Hauffen in okrajni sodnik dr. Grasselli. Obtožbo zastopa dr. Neuperger, zagovorniki so dr. Hribar, dr. Kokalj, dr. Novak, dr. Pegan, dr. Švigelj in dr. Tominšek.

Obtoženi so: Odvetniški koncipist Žiga Vodusek, dijak Leopold Tratnik, tehnik Vladimir Rohrman, trg. pomočnik Ernest Windischer, France Miklavec, užitinski preglednik Josip Lotrič, učiteljski France Kozinc, brivec France Podražaj, dijak Rudolf Est, inseratni agent Albin Orehek, tesar Martin Sušnik, tiskarski vajenec Jozef Bukovnik, ključavničarska pomočnica Ciril Kranjec in France Fatur, kavarnar France Krapež, postrešček Jožef Stravs, vajenec Anton Meglič, vajenec Danilo Gerar, delavca Ludvik Lovšin in France Škof, ter vajenca Viljem Leben in Valentin Lucin.

Obtožnica opisuje tedanje dogodke tako: Slovenski časopisi in pa oklici, ki so pozivljali na obilno udeležbo pri protestnem shodu 18. septembra 1908, so opozarjali osobito tudi na okolnost, da v Ljubljani ni trpeti javnih nemških napisov, češ, da mora na zunaj kazati samo slovensko lice. Že v noči od 18. septembra do 19. septembra 1908 so izredniki razbili s kamenjem več napisnih desk nemških tvrdk, vendar se je šele 21. septembra 1908 nastopalo vobče zoper vsak nemški napis, zoper vsako nemško pisano ima. Razburjenost slovenskega prebivalstva v Ljubljani je vsled dogodkov v nočeh od 18. do 19. septembra in 20.

odpuščenih le ena tretjina. — Tudi v Köflachu je tovarnar Hart odpustil iz dela znatno število steklarjev. Po intervenciji organizacije (stejerskega dež. tajnika sodruga Ausobskega) pa jih je zopet vzel vse v delo. — V Ribnici na Pehorju (Jožefov dol) se je v steklarni pokvarila peč tako, da bodo tam mošnji steklarji dalje časa ob delo. Tudi tu je posegla organizacija ter poskrbela, da je delavstvo dobilo znatno odškodnino.

Iz stranke.

o Z zbora francoske socialne demokracije. O Veliki noči je imela stranka zedinjenih socialistov francoskih svoj glavni redni zbor v Saint Etienne. Na prvi seji se je zbor bavil s protimilitaristično agitacijo znanega Hervéja in z njegovim časopisom «La guerre sociale.» Hervé je v mednarodnih socialističnih krogih in tudi izven njih splošno znan. On je mučenik svojih idej, ampak žal, da so te ideje preveč romantične in premalo stvarne. Romanska kri je v Hervéjevih žilah še za kakšno stopnjo bolj vroča kakor v drugih. Tudi njega mori misel, ki muči večalmanj vsakega socialista, da je socialni razvoj v dejanju mnogo počasnejši, nego si ga želi pravi revolucionar. Dočim pa drugi socialisti premagujejo svoj temperament, kadar hoče zbežljati, pa neprenehoma preiskujejo vzroke vseh socialnih pojavov, bi Hervé rad po sili pospešil razvoj. Ni torej čudno, da se v svoji agitaciji često tako približuje anarhistom, da prihaja njegovo delo naravnost v nasprotje s treznim socializmom. Hervé ima gotovo prav, če vidi v militarizmu močno oporo kapitalizma. Ampak njegov temperament ga zavaja, da ne spozna tesne notranje zveze med kapitalizmom in sodobnim militarizmom; ne zjasnuje se mu, da je sedanja oblika militarizma posledica kapitalističnega gospodstva in zato pozablja vsak hip, da se je treba v prvi vrsti bojevati proti kapitalističnemu sistemu, če se hoče zadeti militarizem. Ta zmota se še povečava vsled njegovih filantropičnih čutov; Hervé je v tem oziru zelo podoben onim meščanskim ideologom, ki mislijo, da se vojne lahko odpravijo s sklepi in z agitacijo. Vsled tega polaga vso važnost na protimilitaristično agitacijo, na agitacijo po vojašnicah, na agitacijo, ki ga neprenehoma goni v konflikte s sodišči, ki pripravlja tudi vojakom pogostoma hude neprilike, o kateri se pa ne more reči, da bi bila rodila že kaj koristnih sadov. Na zboru je bila o tej reči zelo živahna debata; nekateri govorniki so z vso odločnostjo zahtevali izključitev Hervéja iz stranke, drugi so prav tako odločno protestirali. Končno pa je Jaurés predložil, da se izroči zadeva komisiji za preiskovanje notranjih preprirov in ta predlog je bil sprejet z veliko večino.

Milko Krapeš

urar in trgovec z slatinno, zapriseženi sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

priloga svojo bogato zalogo različnih stenskih in žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče s slovenskimi napetimi in godbo. Z ozirom na bližajočo se velikonočno in binkoštno praznike, naj nihče ne zamudi te prilike, ker bodem prodajal po znatno nizkih cenah. Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošiljam zastonj in poštne prosto! 52-22

Katinka Widmayer

trgovina pri „Solnou“ za vodo
Pogačarjev trg

priloga svojo veliko zalogo 45-10

perila za dame, gospode in otroke. Rokavice, nogavice, kravate, bluze, obleke, predpasnike, čepice, l. t. d. Vezenje umetnih cvetlic. Nagrobne vence s trakovi. Vsa oprava za novorojenčke. Damski slamniki najnovejše mode. Krasne „peče“ vedno v zalogi. Specialiteta za delavce: Celuloid-ovratniki, prsa in manšete.

Nizke cene

Kavarna
„Unione“ v Trstu
ulica Caserma in Torre Bianca
se priporoča.

Krasno
pomladansko zalogo modnega blaga za gospode in dame, priporoča:
Engelbert Skušek
Ljubljana
Mestni trg šte. 19.
104-54

AUSTRO-AMERICANA

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
Simon na Smetek
v Ljubljani Kolobovarske ulice 22
Vsekakor stnu Pojavstva daje se iznajdljivo

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana

Prešernove ulice šte. 9

priporočata v največji izbiiri po najnižjih cenah 24-15

obleke za gospode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za gospode in dečke, žakete za dame, paleto za dame, plašče za deklice.

J. Grobelnik, Ljubljana

Ker sem oddal trgovino na debelo, uljudno sporočam, da sem znatno povečal

svojo manufakturno trgovino na drobno, Pred Škofijo šte. 1.

Lepe novosti za
damske obleke in bluze.
Schrollovi sifoni.
Čisto platno.
Namizno perilo in
robcil. 10-7

Nakupil sem osebno na Dunaju,
Brnu po brezkonkurenčnih cenah
sukno za moške obleke in po-
vršnike
že od K 2- naprej do naj-
finejših vrst.

Velika
zaloga preprog,
zaves, garnitur
in odej.

Predno nakupite letnega blaga, blagovolite si ogledati mojo veliko, na novo založeno zalogo in pa zahtevajte uzorce. — Prepričali se boste, da kupite ceno in dobro!

Delniška družba združenih pivovarov Žalec in Laški trg v Ljubljani

Telefon šte. 168.

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodnih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

52-15

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah **„Rdeči Prapor“!**

Nizke cene! Velika sukna zaloga!

Priporočljiva slovenska trgovina za moško in žensko blago pri 52-23

sv. Cirilu in Metodu
Ljubljana, Lingarjeve ulice 1.

Gostilna pri „Panju“ Vegove ulice

Naznanjam slav. občinstvu, da točim izvrstno

namizno vino

po sledečih najnižjih cenah:

Vis, belo	pol litra 28 hel.
» črno	» » 28 »
Istrsko	» » 32 »
Rebula	» » 32 »
Rizling, goriški	» » 36 »
Muskatelec	» » 40 »
Dolenjec	» » 40 »
Marsala	» » 80 »
Pelinkovec (Wermouth)	» » 80 »

Od 25 litrov naprej še ceneje.

Za pristnost vina se jamči.

Za obilen obisk se priporoča 10-10

Leonardo Galante

gostilničar pri „Panju“.

Dobi se tudi tu- in inozemska vina v steklenicah po najnižjih cenah.

35 letni velik uspeh!

52-21

Močan želodec,
pravilno prebavo
ter odprtje telesa

se doseže, ako se uporablja mno-
gokrat odlikovano

želodčno tinkturo
lekarna Piccola
Ljubljana, Dunajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.